

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CERNER ÉS LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési felhívás

„KÖZÉRDEK“ XV. évfolyamára.

A „Közérdek“ politikai lappá alakul-
ván át, hetenként kétszer: csütörtökön
és vasárnap jelenik meg.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 „ — „
Negyedévre 1 „ 50 „

A „Közérdek“ kiadóhivatala.

Kapuzárás.

A képviselőház több mint két hónapra
elnapolta önmagát; a parlament ez
évadra befejezte tevékenységét. A most
kezdődő szünet azért korántsem jelenti
a politika pihenését. Ez évben kevésbé,
mint valaha. Az ellenzéki pártok egyre
jobbán félnek az új választásoktól. Senki
sem tudja, mikor lesznek. Ez annál
aggasztóbbá teszi a helyzetet azokra
nézve, akiknek okuk van mandátumuk-
kat féltetni. Kezdődik a vidéki pártgyű-
lések szezonja. Ki-ki siet érdemeiről be-
számolni, önmaga, vagy jelöltje mellett
körteszkedni. Legelső sorban munkálko-

dik a néppárt, az a párt, melynek
nincs multja s ebből — csakis ebből —
következteti, hogy van jövője. Az ellen-
zéki pártok közül ő az egyedüli, amely
tudja, hogy mit akar. A dolog így an-
nál szomorubb. A néppártiak irányzata
kárhóztos; akaratuk rosszra céloz, mun-
kájuk szinte örültség, de rendszeres,
mint a Hamlet királyfié, — csak ártal-
masabb, pusztítóbb azénál, mert szabad-
ságirtó, nemzetellenes.

„Erkölcsei“ támogatást nyertek nemrég
abban a rendeletben, melyet a római
kuria megbízásából Verga bíbornok
intéztet a magyar főpapsághoz. Az irat
elég szemérmetlenül — amugy Agliardi-
módra — belenyul a magyar nemzet-
állam jog- és hatáskörébe, midőn arra
nézve is igyekszik direktívát adni a ma-
gyar papoknak, hogy miúj eljárást kö-
vessenek közoktatási, egyházyelvi és
hasonló ügyekben az állami hatóságok-
kal szemben. Hanem azért ez a czifra
irat ne tévesszen meg senkit abban az
irányban, mintha ezzel most már isten-
igazában meg volna üzenve Magyar-
országnak a kulturháború. Arra
száz római rendelet sem képes. Gondja
lesz reá a szabadelvű kormány-
nak, hogy a vatikáni ágyuk túl ne

lőjjenek a czélon, de gondja lesz reá
annak a magyar püspöki karnak
is, amely — Vaszary Kolozsossal az
élén — ujabban millénáris pásztorleve-
leiben is fényesen megmutatta, hogy
czélja nem az örök veszekedés, hanem
a béke, a haza üdve.

Kapuzárás előtt külgügyi dolgok
foglalkoztatták a képviselőházat. Ilyen
többi közt a Lueger-heczesz is. Báró
Banffy Dezső miniszterelnök fején
találta a szeget, midőn az e tárgyú in-
terpellációjára adott válaszában az ön-
tudatos lenézés egyedül helyes
álláspontjára helyezkedett, kijelentvén
együttal, hogy a dualizmus megvédésé-
ről majd az osztrak kormány kell, hogy
gondoskodjék, a magyar kormány pe-
dig azon lesz, hogy a bécsi püszok-
hullámok át ne csapjanak a háromszinű
határsorompókon. Méltóbb és korrek-
tebb módon magyar államférfiu nem
szólhatott volna ehhez a holdugató haj-
szához.

Ugyanaz nap „magasabb“ külgügyi
dolgok is kerültek napirendre. Ugron-
nak egy régebbi interpellációjára
adott alkalmat a miniszterelnöknek, hogy
újabbal hangsúlyozza azt a — törvényen
gyökerező — teljes egyetértést,

TÁRCZA.

Deák Ferencz és az oláhok.

Írta: Z. A. G.

Az oláh lapok újból vezérekkeznek az
ezredév ellen s egyéb ügyefogyott érveik
közt, hogy kimutassák a magyar fajnak
merő képtelenségét a művelődésre, azt az
új fölfedezést kürtölik a világba, hogy leg-
nagyobb embereink kivétel nélkül oláhok
voltak, akiket mi a janicsárok mintájára
tettünk magyarokká. És ilyenekül megneve-
zik Hunyady Jánost és Deák Ferenczet.

A Hunyadyak származásával régen tisztá-
ban vagyunk. Réthy László muzeumi őr
nemcsak egy immár négy kiadást ért mun-
kában (Az oláh nyelv és nemzet alakulása)
mutatta ki a Hunyadyak délszláv, illetőleg
szerb, de nem oláh voltát, hanem egyttal
értesített nyomozásainak eredményéről a
külföld tudós társaságait is, így legutóbb a
pétervári akadémiát.

A legrégebbi följegyzések szerint a Hu-
nyadyak őse Serb, ennek fiai Buthi, Vuk
és Radul, Vuk fia pedig a mi Hunyadi Já-
nosunk.

A nevek maguk rávallanak a nemzeti-
ségre. Serb szerbet jelent, az oláh pedig
soha sem nevezte volna Vuknak (farkas)

fiat, hanem Lupunak vagy Lupulnak, a Ra-
dul szemelynevet végül mindenütt viseli a
bolgár nép (Karavelov: Pamjatniki narod-
nago byta bolgar.)

Hunyady Mátyás oklevelei egyenest bizo-
nyítják, hogy ősei a Balkán felől bevándorló
néptörödékek vajdái voltak s rokonságban
álltak a délszláv és albán fejedelmi csalá-
dokkal. A regibus vero Bulgariae atavis
nostris . . . írja Mátyás király többször és
rokonait is megnevezi, köztük mint verét
(consanguineus) Jovanovics Györgyöt, Thesz-
szália herczegét, Albánia, Dibra, Zadrimia,
Croja, Ochrida, Gastoria, Dioclea urát és
Nisi Marnovics Thomkát, Zvornik vár urát,
Rácország starszját, Branicevo birtok-
osát.

Sajnos, hogy mi nem rendelkezünk alap-
tal arra, hogy valahányszor egy nemzet-
ket gyalázó könyv vagy czikk megjelenik,
nyomban felvilágosithassuk a külföldet. Pe-
dig az idegen nemzetek rokonszenvére min-
den népnek szüksége van, mert például
Törökország szétmállásának főtényezője az
ellene irányzott gyűlölet, amely hódító kör-
utat tett Európá legnagyobb nemzetéinél s
előbb-utóbb Lengyelország sorsára juttatja
a padisah birodalmát.

Mikor legutóbb az oláh lapok előálltak

az ezredéves Magyarország összes nagy fiai-
nak oláh voltával, az Egyetértés felhívta
közönségét, hogy Deák Ferencz eredetéről
adjanak felvilágosítást.

Mint hazafit és íróit egyaránt érdekelt a
kérdés és azt hiszem, hogy kedves szolgál-
tot teljesítek, ha beszámolok kutatásaim
eredményével.

A Deák név eredete kétségkívül a dia-
conus szóra vezetendő vissza. A magyar ke-
reszténység első időiben latinul csak a pa-
pok tudtak, a diaconus szó rövidülése diák
és deák, tehát egyenértékűvé vált a latinnal
vagy románnal. Már most a Bukarestben
gyártott történelem szerint deák egyenlő
léven románnal, román pedig rumunynyal,
napnál világosabb a Deák név oláh eredete.
És ha akadnak tudósok, akik mosoly nél-
küli komolysággal röpitének ilyen tudomá-
nyos elméleteket a világ elé, éppen nem
csodálhatjuk, hogy akad még jóval meré-
sebb nyelvészeti képtelenség is. Vannak
oláh tudósok, akik a diák, deák szót egye-
nest a dák-ból vezetik le s így felugranak
vesszőparipájukra, hogy ők Traján kolonu-
sainak és a dák őslakosságának utódai és
örökösei.

Az első Deák nevet a Dunántul nyugati
megyéiből Hunyady Jánosnak egy 1447-ben

mely a hivatalban levő külügyér és az aktív magyar miniszterelnök közt a külügyek vezetése körül szükségképpen fõnn kell hogy álljon, s mely egyetértés kizárja, hogy p. o. a keleti kérdésben a magyar érdekekkel, vagy csak a magyar szimpatiaikkal is ellentétes politika verdõdött legyen tulajdonra.

Báró Bánffy-nak ezen — általános tetszéssel fogadott — nyilatkozata elõtt is meggyõzõdhettünk, hogy a külügyek vezetése jó kezekre van bízva. Abban a rokonszenvenben, melyben a magyar delegáció s az európai diplomácia Gólučovszki grófot, a monarchia nyílt szívû, erélyes külügyminiszterét részesíti, Magyarország elfogulatlan közvéleménye bizonyára régen és szívesen osztozik.

A közügyek ezek szerint elõreláthatólag nyugodt mederben fognak folyhatni a parlamenti vakáció alatt. Kivülõl a legilletékesebb helyekről egyre a békét hangoztatják. Reméljük, hogy a helyzetnek ez a szignaturája jó soká állandó maradjon. Hogy belül zavartalan kánikula ne legyen, arról fõképp Zichy Nándorék gondoskodnak. Ennek az ádáz békéltetésnek sem fogja az ország nagyobb kárát vallani. Nyugodtan bízhatjuk ezt a dolgot a szabadelvû kormányra.

Hiába festik falra a kulturháborúcska ördögét. Vigyázó szemmel, erős kézzel őröködnék a liberalizmus fölött továbbra is azok, akik eddigelé annyi döntõ sikerrel védték meg a magyar nemzetállamot.

kelt levelében találjuk, ahol a megjelent országrendek közt Vas megye egyik követeként Deák Bálintot nevezi meg. Pedig akkor még a Királyhágón innen oláhnak nyoma sem volt.

Ketszázötven évvel azelõtt még a Királyhágón túl sem volt, sõt akkor még a mai Romániát is Kunországnak hívták s a magyar király fenhatósága alatt állott. Azért emlékszem meg errõl is, hiszen ugyancsak az ezredévi ünneplések alkalmából azért is nagy lármát csináltak az oláh lapok, hogy a régi Cumania címérét és zászlóját szerepeltették. Az õ külön történettudományuk szerint persze Kunország oláhokkal volt tele a római hódítás óta, épp úgy, mint Erdély.

A nemzetközi világtörténelem azonban azt tanítja, hogy a IX. században, mikor a magyarok Etelközben (a Pruth és a Szereth közt) letelepedtek, nyomukban bessenyõk, ezek mögött pedig jász-kunok tudtak, de sehohlyan oláhra nem akadtak. Fõl egész Nisnij-Novgorodig egymásután tértek ekkor kazár, bolgár, jász, magyar, baskir, mordva és eszteremisz népek Mohamed hitére s a bessenyõk és jász-kunok közvetítésével a magyarok nyomában húzódik az izlam a Kárpátokig és az Aldunáig, de oláhra nem bukkant sehohlyan.

A bessenyõk a IX—XI. században laktak

Két interpelláció.

Budapest, június 27.

Két, egymással teljesen ellentétes interpellációra adott ma választ felette szerencsésen megválasztott alakban és nagy államférfiúi szellemmel báró Bánffy miniszterelnök. Mind a két interpelláció az ellenzéknek attól az árnyalatától ered, amelynek a legcsekélyebb eszköz is elég értékes arra, hogy fegyvert kovácsoljon belõle a létező kormány ellen és amely ellenzéki árnyalat elveti a legjobbat is, ha azt a kormány és a szabadelvû párt akarja foganatba venni. Ezért nem vette tudomásul az interpellációkra adott válaszokat az Ugron-frakciónak sem a pozitív polusa: Ugron, sem a negatív polusa: Meszlényi, jóllehet az ellenzék nagy része megelégedéssel vett tudomást a kormány-elnök kitünõ és megtámadhatatlan fejtegetéseirõl.

Ugron interpellációja a monarchia külpolitikája, különösen keleti politikájára vonatkozott. Ezzel összeköttetésben tapintatlan kritika alá vonta Ugron gróf Goluchovskij exorzéját és gyalázó szavakban õmlengett ama mód felett, melylyel a külügyminiszter nyíltan és feuntartás nélkül nyilatkozott a politikai helyzetrõl. Már rég nem tartozik a ritkaságok közé, hogy Ugron valakit gyalázó módon támad és szõrõstõl-bõrõstõl elnyel. Gróf Goluchovskij vigasztalódjék azzal, hogy Magyarországon a klerikális ellenzék rabiatús vezérének tajtékzó dührohamaikat már annyira megszokták, hogy már talán nem is létezik a közéletnek oly elõkelõ tényezõje, kinek Ugron még nem állított volna ki önkénytelen disz-oklevelet. Magyarország közvéleménye mind ama tényezõk és különösen gróf Goluchovskij mûködését annál magasabbra becsûli és annál inkább méltányolja, minél hevesebben támadja azt Ugron.

Báró Bánffy ritka államférfiúi ügyességgel és a legkivánatosabb delikateszszel végezte feladatát. Kijelentette az interpellálóknak, hogy gróf Goluchovskij keleti politikája Ma-

gyarország keleti politikája; hogy a külügyminiszter ezt a politikát a magyar kabinettel egyetértésben csinálja és hogy az 1867-iki XII. t.-cz., mely biztosítja Magyarország befolyását a monarchia külpolitikájára, tökéletesen és feltétlenül érvényre jut.

Ezután a határozott kijelentés után, melynek legnagyobb államférfiúi hatása tagadhatatlan, arra szoritkozhatott báró Bánffy miniszterelnök, hogy egyszerűen kijelenthesse, hogy a magyar kormány a legjobb egyetértésben van gróf Goluchovskival és annak a magyar delegáció külügyi bizottságában, a külpolitika tárgyában tett fejtegetéseivel sem hozzáadni, sem azokból elvenni valója nincs. Itt hozzáfûzte még báró Bánffy azt a férfiasan nyílt kijelentést, hogy ha ebben a külpolitikában véleménykülönbség állna be, akkor abból itt, vagy ott le kellene vonni a következményeket.

A magyar parlamentnek ritkán volt megadva, hogy miniszterelnök szájából férfiasabb és õntudatosabb nyilatkozatot halljon és az általános helyeslésben, melylyel a miniszterelnöknek ezt a korszakos választ tudomásul vettek, feltétlenül osztozik az ország egész közvéleménye.

All ez külön arra a válasza is, melyet báró Bánffy miniszterelnök a „Lueger“-ügyben tett interpellációra adott. Bánffy itt is ugyanazon a nemzeti, méltó és õntudatos hangon beszélt és az egész magyar nemzet lelkeibõl szólt, midõn kijelentette, hogy ez a kérdés nem elég komoly arra, hogy a magyar parlament tárgyalásra méltassa. Ausztria belügyeibe nem avatkozhatunk és nem akarunk avatkozni, amíg azok nem veszélyeztetik az 1867. kiegyezést, és ennek a nagyon alárendelt ügynek fontos ügygyé való felfújását jelentené, ha olyatén következményeket akarnánk neki tulajdonítani. Amit Lueger ur mond és cselekszik, az Magyarországra teljesen közömbös és semmikeppen sem izgat fel bennünket. Ami Ausztriában történik, az Ausztria dolga. És ha Lueger urnak eszébe jutna, mûködését

az etelközi alföldeket, ahonnan a jász-kunok verték ki õket.

Ekkor Magyarország az Olt folyóig ért (Szõrényi bánóság), azontul a Krimig minden föld Cumania volt, melynek területén három külön népelem lakott. Legszamosabb volt a szláv autochthon nép, amely Moldvában ruthénul, Oláhországban bolgáruul és szerbül beszélt, azután jöttek a török nyelvû és vallású kunok és a magyarhoz közel rokon nyelvet beszélõ jászok, akik a kunokkal Cumania uralkodó elemét képezték. Csak a XII.—XIII. században jelenik meg Erdély hegyein az oláhság, csak akkor árad szét a Kárpátok lejtõin Moldova és Havszelvé sikkjaira, csak ekkor van elsõ nyoma oláhoknak a mai Romániában, ahol a kun püspökség megalakul székely, oláh és kun hívõkbõl s ahol a kereszténység terjedése jogosítja fel IV. Béla királyunkat, hogy fölvegye címét, amely Cumania zászlója miatt e hódoló diszmenethen olyan ekletem lármát ütött az oláh sajtó.

Az elsõ századok Havszelvéje nem volt rumun ország, s az Ungrovlachia vagy Besszarabia nevet Tierra romanoascavá csavarni el, nem egyéb, késõbbi állapotoknak korábbi századokra való erõszakolásánál. A vlach (oláh), mint Erdélyben, úgy a magyar fenhatóság alatti Ungrovlachiában (Cumániában) és a balkáni vegyes fajt jelentõ, amely bol-

gár és szerb elemek vezérlete alatt élõ rumun, czinczár, bolgár, szerb, görög és alban népbõl áll és pásztoréletet folytat.

A rumenség csak beköltözött pásztor nép, melynek zõme Erdélyt már mint Magyarország kiegészítõ részét találta, állami szervezettel, intézményekkel, magyar, székely és szász lakossággal.

Visszatérve már most a Deák névre, fájdalommal kell beismernem, hogy a Hunyady korbéli Deák Bálint, Vas megye követe közt és a késõbbi Deákok közt semmiféle családi összeköttetést sem sikerült találnom.

A ma is virágzó zalai Deák család nemessége aránylag nagyon ifjú keletû. I. Lipótól kapták 1665-ben. Nemeslevelüket kihirdették 1767-ben Körmenten, Zalavármegye közgyûlésén. Ez ugyan legkevésbé sem bizonyítja, hogy a család már elõbb nem volt nemes. Tõmérdek családnak okmányai, birtokai veszték el a százados harcokban, sõt soknak még az emléke is elveszett. Így kaphattak a Deákok is esetleg többször új nemességet.

A család törzsfészke Zsitkócz falu Zalamegyében, ahonnan a nemességszerzõ Mihály és Péter Tárnokra kerültek. Péternek és nejének Zajgár Zsuzsánnának fia, Gábor, elvette Hertelendy Gáspár egyetlen gyermekét, Annát, akinek kezével járt a 2000 hol-

Magyarország területére áthelyezni, akkor majd tisztázná vele szemben az álláspontot nem ugyan a kormány, mert tisztességes emberek nem szeretik ilyen dolgokkal bemocskolni a kezüket, de mindenesetre találna utat és módot, hogy az alája rendelt közegek segítségével a maga határpalánkjá mögé utasítsa azt a részeg agitátort.

Báró Bánffy nem szívesen és csak nagy undorral foglalkozott Lueger ur személyével és ez a körülmény — írja a „Pester Correspondenz“ — nagy becsületére szolgál a magyar kormánynak és nemcsak a szabadelvű pártiak, hanem a magyar parlament minden jó ízlésű tagjának is.

Évzáró ünnepély a Bethlen-kollégiumban.

Folyó hó 23-án délután szép és tanulságos ünnepély folyt le kollégiumunk aulájában. Beszámoló volt ez egy iskolai év bőséges tapasztalatairól s eredményeiről; gyönyörűségére az egész érdeklő közönségnek s örvendetes megnyugvására mindazoknak, akik az intézet jelenét gondolni, érette a felelősséget viselni s multjához méltó jövődjét előkészíteni hivatottak.

Olyan érzés fog el bennünket e szép teremben, mintha régi-régi s kegyeletes emlékekben gazdag templomba léptünk volna. Pedig csak tíz éves multja van! De olyan tiszta esztendő volt ez, mely öröm- és gyásznappjainak sokaságával egész korszakkal fölér. Egész sora dült ki azon férfiaknak, kiket megszoktunk e terem emelvényein látni s hallgatni hosszú idők munkájával és harcával szerzett bölcsességüket; kiknek alakján bizalommal s büszkeséggel pihent meg mindig a mi tekintetünk. S ime! ma már mindezek emlékünnepeinek gyászos hangjai is elmosódtak. Emlékezetünk gazdagabb, de a szívünk szegényebb lett.

Ebben a még új, de sok emlékezettel megszentelt aulában gyűlt össze a nevezett napon az egész főiskolai ifjuság, élén a különböző intézetek tanár-testületeivel s az

iskolának minden vagyoni és paedagogiai ügye iránt lelkes érdeklődést tanúsító főispánunkkal. Kiváló érdekességet adott az ünnepélynek dr. Mihályi Viktor balázsfalvi érsek jelenléte, ki dr. Bunea Ágoston tanár kíséretében az ünnepély végén érkezett a nagy terembe, élénk örömet okozva a kollégium előjáróinak s mindazoknak, kiknek eddig nem volt alkalmuk ő exczellenciáját ismerni. Szép számú hölgyközönség tette vidámabbá az ünnep hivatalosan komoly jellegét.

A programot a „Te benned biztunk“ énekében a mély vallásosság és az Istenben vetett rendületlen bizalom hangjai kezdték meg. Majd Hegyi Péter III. theologus növendék mondotta el pályanyertes szép imáját, melyben a meleg kedélynek egyszerű s épen azért igazán szép szavai, őszinte hévvel előadva, egész a könyvekig megindították a hallgatóságot.

Az imát ének követte, melynek elvégeztével szólásra emelkedett a főiskola rektora, s ünnepélyes csendben olvasta fel bezáró beszédét. Beszéde elejét történeti bizonyítékok képezték annak igazolására, hogy a magyar protestantizmus kezdete óta fő gondját az ifjuság hazafias nevelésére fordította, s mindig zászlóvivő volt a nemzeti czélok szolgálatában. Ennek beigazolása után szép szónoki fordulattal a multról a jelenbe térve, főiskolánk nevelő irányában s az immár elért eredményekben keres és talál megnyugvást, hogy a magyar protestantizmus örök czéljainak munkálásában nemcsak hanyatlás nincs, hanem örvendetes fejlődés és biztos jövő nyomai láthatók. Megemlékezik az év nevezetesebb eseményeiről: hogyan ünnepelte meg az intézet a magyar nemzet fennállásának ezredik évfordulóját? miképen működött a gondjaira bizott ifjuság a tantervek kiszabott feladataiban s ezek mellett az önképzés szép munkájában? milyen eredményt ért el újabban is a testi nevelés fellendült irányában: a tornázásban és a versenyekben? Milyen volt az egészségi állapot s fegyelem? Milyen változások állottak be az év folytán a tanári testületben?

S megértettük, örömmel értettük meg előterjesztéséből a kedvező választ mindenki kérdésére. Különösen szép sikert értek el az önképző-körök: a theologiai, a gimnáziumi s a tanítóképző. Az általános ifjusági kör, úgy látszik, elemeire bomlott, s így mindenik külön, a maga irányában haladva, kisebb és határozottabb tere szorítva, sikeresebben tudott működni. Az eredmény legalább ezt mutatja. Legtöbb pályadíjat és jutalmat nyertek: Hegyi Péter III. theol., Székely János VIII. g. o., Kolombán Antal, Győre Károly és Borbát Vilmos képeződészek. Megértettük azt is, hogy a nagy közönség, mint alapítása óta mindig, ma is szívesen keresi föl adományaival az intézet szertárait. Különösen a könyvtárban látható ez, hol a mult évben ajándékozott könyvek száma közel háromszázig megyen. Megértettük továbbá azt is, hogy a főiskola előjárósága, hagyományos aldozat-készségével, nem kímélte a mult évben sem a költséget olyankor, mikor arról volt szó, hogy tanár és tanítvány az ismeretszerzés egy-egy alkalmát felhasználhassa s az intézet szellemi színvonalának emelésére fordíthassa.

Mindezen adatokat a gyermekeit örömmel szemlélő apa kedélyének melegsége elevenítette meg a rektor szép beszédjében, a melynek hangja ott vált leglelkesebbé, a hol az életbe távozó növendékeket hazaszerezetre, vallásosságra s ezen kollégium iránti hálára figyelmeztette; de borussá vált akkor, mikor a tornyosuló sötét felhőket emlegette, melyek még most sem szűnnek meg e főiskola létérdekei ellen vihart bocsátani.

A beszéd után a jutalom-könyvek és pénzjutalmak s pályadíjak kiosztása, ének és zene következett. Örömmel említjük fel, hogy záró-ünnepek alkalmával ritkán volt alkalmunk ily szabatos zenét hallgatni.

Felemelkedett hangulatban s azzal a meggyőződéssel távoztunk az ünnepről, hogy főiskolánk hivatása a legnagyobb gonddal teljesítetik.

Tanároknak és tanítványoknak őszintén kívánjuk, hogy a pihenésre adott idő alatt

das Kehida birtok kastélyllyal és gyönyörű erdővel.

Hertelendy Gáspár háza helyén egy kővár állt, amelyet vízárók vett körül s amelyhez a Zalán át két hid vezetett. Innen volt a község neve Kéthidja, amely idővel Kehidává csonkult.

A vár igen régi lehetett. Állítólag 1266-ban épült s akkor a Kanizsayaok büszke nemzetségéé volt, majd a Hársházyaké s utóbb a Hertelendyeké lett, akiktől a Deákokhoz került. A mai kastélyt Hertelendy Gáspár építtette.

Deák Gábornak és Hertelendy Annának két fia volt. József és Ferencz, akik közül az első a tárnoki, a másik a kehidai birtokot kapta. Józsefnek neje István Katalin volt, akiknek kilencz gyermekök volt. Ezek: György, József (Fekete Sarolta férje), Katalin (Dezső Károlyné), Teréz (Gáspár Józsefné), Mihály (ezredes), Gábor (százados † 1848. Novara), Károly, Lajos (Farkas Judit férje) és Szidónia (Kozáry Lászlóné).

A kehidai Deák Ferencznek és Szarvaskendi Sibrik Erzsébetnek házasságából négy gyermek származott: Antal, Zalavármegye hírneves követe (szül. 1788, meghalt 1842. június 20.), Jozéfa (Nemeskéri Kiss Józsefné) és Ferencz (szül. Söjtörön 1803. okt. 17., meghalt Budapesten, 1876. jan. 29.)

Ezek a leszármazási és rokonsági táblá-

zatok mindennél ekesebben szólóan igazolják, hogy Deák Ferencz nemcsak oláh eredetű nem lehetett, de hogy egyáltalában semmiféle oláh vérséggel nem állt rokonságban.

Tárnokon kívül Söjtör is a Deák-család birtoka. Kehidát 1854-ben Deák Ferencz eladta gróf Széchenyi Istvánnak 125.000 forintért, amelynek fele adósságra, fele ajándékra ment. A hetvenes években a birtok ismét urat cserélt. Gróf Széchenyi Ödön eladta Baranyi keszthelyi lakosnak, mai birtokosának.

Ha már most tekintetbe vesszük azokat a családokat, amelyek atyafiságban voltak a Deákokkal, lehetetlen meg nem győződnünk arról, hogy ilyen rokonsága csakis bennszülött, ősi birtokosoknak lehet bármelyik megyében.

Ott van Deák Klára, Tarányi Józsefné, akinek, illetőleg férjének örököse Tarányi Ferencz, a Sümeg, Keszthely és Söjtör melletti nagy birtokok ura. Enne anyja Tuboly Amália, akinek fivére József Bogay Adélt, Csányi Ludovika leányát vette el. Csányi Ludovika apja annak a Csányi Lászlónak volt a bátyja, aki 1849. október 10-én báró Jeszenák Jánossal együtt halt vértanu-halált az Újépületben.

A Csányiak, a Buzád-Mahót nemzetségből származó Chak bán (1234—1296) utódai,

már a század elején osztályosai voltak a vagyonban a Deákoknak és Püspökyeknek, ami már magában véve is kizárná annak a lehetőségét, hogy Deák Ferencz mint oláh fiu került legyen Kassára és ott tanultatták volna magyarrá az ázsiai zsarnokok, amint ezt az Adeverul egész komoly képpel kegyes volt hirdetni.

Otromba állítás, az igaz, s talán nem is méltó, hogy komoly válaszban részestüljön. De nem tagadhattam meg tőle e megtiszteltetést, mert ez a „fölfedezés“ már évek óta tartja magát a velünk ujjat húzó kis népek sajtójában, anélkül, hogy csak egyszer is illő elbánásban részesítették volna azokat, kik ezt terjesztvén, elárulják magukról, hogy tudatlanságuknál talán csak a szemérmelenségök nagyobb. Öt évvel ezelőtt a prágai kiállításon megfordult magyar hírlapíróknak nagynevű cseh képviselőkkal volt nyilvános vitájuk e kérdés miatt egy ünnepies banketten s kérdés, hogy a vita a balhít eloszlásával végződött-e? Valóban itt volna az ideje, hogy Deák Ferencz származásának helyes adatai, tekintet nélkül a ráfogás neveltséges voltára, olyan helyen tétesenek közzé, — nem csak magyar nyelven — mely még a legmegátalkodottabb történelemgyártónak is imponáljon.

(Egyetértés.)

testi és szellemi erőben megújulva térheszenek meg nehéz munkájukhoz.

A kollégium épületében ma már sem csevegés, sem trombitaszó, sem gyerekzsivaj nem hallatszik. Városunkból az eleven-ség elköltözött; utcáin begyepesedik itt-ott a köveget, mert a kik eddig taposták mind otthonukba távoztak.

R

Tolna vármegye monografiája.

Vármegyénk nyomtatás alatt levő monografiájának első kötete, mely vármegyénk földjét és népét ismerteti, még nagyobb tevékenységre serkenti a többi munkatársakat, kikre a legnehezebb munka: a történelmi rész megírása vár. Hogy mily nehéz feladat ez különösen az aránylag keves írott adattal rendelkező Árpád-korra nézve, azt jól tudja minden történetíró, de hogy vármegyénket illetően a többi korszakokra nézve is mennyi fáradsággal s mondhatni küzdelemmel jár, csak mi tudjuk, kiknek soha át nem tekintett, ismeretlen levéltári töredékek padlásról lekerült, sokszor penetrans illatú, ezerekre menő iratait kell rendezni, vizsgálni, hogy vármegyénk homályban levő múltjára némi adatot tudjunk összeállítani, tömördek idővesztéssel.

Ily körülmények között valódi mohó kapzsissággal veszünk kezünkbe minden monografiát, mely időközben megjelen, tanulmányozva tartalmát, hogy a legjobbhoz mérhessük a mi monografiánkat is.

Az időközben megjelent művek között az első helyet „Tolnavármegye története” foglalja el, melynek két első, nagy kötete „Tolnavármegye az őskorszaktól a honfoglalásig” cím alatt, Wosinszky Mór szegzárdi esperes-plebános, a M.-Tud. Akadémia archeologiai bizottsága s az országos embertani és régészeti társulat igazgató-tanácsa stb., stb. tagjának tollából került ki, 3600 ábrával és 3 térképpel. A külföldi archeologusok között is kiváló névvel bíró tudós, ki gr. Zichy Jenő kaukázusi utazásában is részt vett, e munkájában messze túlhaladta azt a kört, melyben eddig monografiáink mozogtak. Könyve Tolnavármegyéről szól ugyan az ott talált rendkívül gazdag és változatos leletek alapján, de a világ legjelesebb régészeti műveinek és legfontosabb leleteinek egybevetésével, oly módon, hogy munkáját nem nélkülözheti senki, aki Magyarország őskorának korszakairól magának részletes kulturképet kíván szerezni. Már pedig kit ne érdekelne az, hogy miképpen telepedett le az ősember? hol és hogyan rendezte be nyomorúságos háztartását? mit evett? mivel foglalkozott? hogyan fejlődött művelődésre? hogyan lett vándornépből állandó lakos, mely később védelmére földvárakat emelt, fegyvereket készített s lassanként a véltől támadó, a békés emberből földfoglaló, emberirtó harcoss lett. Hogy mindezt mily részletességgel dolgozta fel Wosinszky, arról a következő tartalom-mutató nyújt általános felvilágosítást:

A munka első kötete a kő- és bronzkorszakot tartalmazza, következő nagyon kimerítő fejezetekben: a paleolith-kor; neolith-kor; kőkorszaki cultura; lakások; temetkezés; hasogatott kőszközök; csiszolt kőszközök; csont- és agancseszközök; agyagművesség; edényfestés; ékszerek; s a legelső település kormeghatározása. Csak ezen általános s minden laikus érdeklő fejezetek után foglalkozik a szerző Tolna vármegye lelhelyeivel és leleteivel alfabetikus sorrendben.

Ugyanezt a beosztást követi a szerző a

bronzkorszaknál is. Itt is kimerítő kulturképet ad a bronzkorszakról; külön-külön fejezetekben szól e kor társadalmi életéről, a lakás-systemáról, e kor várairól és védvonalairól, temetkezési szokásáról, fegyvereiről, eszközeiről, ékszereiről és agyagművességéről. Csak ez után következnek a megyei ezen korszakba eső telepek és leletek.

A második kötet a kelták, rómaiak s a népvándorlás korszakát, az ugynevezett vas-kort tartalmazza. Szingazdag képekben látjuk előttünk a kelta nép történetét, kulturáját, temetkezését, életszokását, fegyvereit, eszközeit, ékszereit s azután e megyében folytatott életét, küzdelmeit s városait. A rómaiak idejét következő fejezetek tárgyalják: a római társadalmi élet felosztása, kormányzata és közigazgatása; római hadügy; a Duna folyása a római korszakban; római katonai obsitos levelek; római közlekedés-ügy és uthalózat; római temetkezés, sír-emlékek és sírmellekletek; a római pogány vallás emlékei; a kereszténység első terjedése a megye területén s a megyei római lelhelyek. A népvándorlás korszakából szerző előbb az ez időszakra vonatkozó történeti adatokat csoportosítja s csak azután világítja meg e történeti mosaikszerű kulturképet a régészeti adatok legapróbb részleteivel. Szól e kor lakásairól, erődítményeiről, temetkezési szokásáról, fegyvereiről, közhasználati eszközeiről, ékszereiről, edényeiről s végre a szerző által Tolnavármegyében felásott több ezer népvándorláskori sírról s azok rendkívül gazdag leleteiről.

A befejező részben a honfoglaló pogány magyarok hátrahagyott leleteit tárgyalja.

Bő betűrendes tárgymutató van még a munkához csatolva, melynek segítségével az olvasó e rengeteg adathalmazban azonnal feltalálhatja az őt érdeklő részleteket.

E kiváló művet kiválóan ajánljuk vármegyénk tantestületeinek és a történelemmel foglalkozó szakembereinek, sőt általában mindazoknak, kik ez oly szépen megírt munkából az ősz multat alaposan kívánják megismerni és ezt megteheti a kevésbé vagyonos is, mert a két szép kötetet 4 forintért rendelheti meg fötisztt. Wosinszky Mór esperes-plebános urnál Szegzárdon.

Török Bertalan.

Levelezés.

Gyulafehérvár, június 23.

A város képviselőtestülete folyó hó 23-án rendkívüli közgyűlést tartott 9 pontból álló tárgysorozattal.

Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester a gyűlést megnyitván, a napirend előtt bejelentette, hogy a városnak a millenniumi alkalomra készített zászlóját Budapesten a f. év június 8-diki diszfölvonulás alkalmával ngs. Szalánty Jenő úr vitte, mire a közgyűlés neki egyhangulag köszönetet szavazott.

Ugyancsak a napirend előtt elnöklő polgármester felhívta a képviselőtestület figyelmét azon hazafias körülményre, hogy az E. M. K. E. jövő évi közgyűlését meghívás esetére itt tartaná meg; általános lelkesedéssel fogadta a közgyűlés az elnök ezen kijelentését, egyuttal kifejezést adott azon örömeinek, mely a város lakosságát érné azon esetre, ha az E. M. K. E. jövő évi közgyűlését itt tartaná meg, s megbizta a polgármestert, hogy ezen szíves látást juttassa az E. M. K. E. elnökség tudomására.

A napirend tárgyalása rendén első tár-

gyat képezett a honalapítás évezredes emlékének törvénybeiktatásáról hozott 1896. évi VIII. t.-cz. szöszierinti fölvonása, melyet az összes jelenlevők felállva hallgattak végig s Ó Felsége s b. Bánffy miniszterelnök nevének olvasásakor egyhangú éljenzéssel fogadtak. A törvényezikk ki fog nyomtatni és a városi lakosság között kiosztatni.

A tárgysorozat 2. pontjánál a közgyűlés a bor, must, sör és égetett szesz italok behozatali díjáról 1892. évben alkotott szabályrendeletet oly formán módosította, hogy törölte a szabályrendelet azon kedvezményét, mely szerint a helybeli termelők az itt eladott és elfogyasztott szesz után az idegen helyről behozott szesz után megállapított díjtételnél kevesebbet fizettek.

A 3-dik pontnál a város egyik millenniumi alkotása, az építendő árvaház tervrajzát és előleges költségvetését tekintették meg a tagok, s egyszersmind határozatilag kimondott, hogy az árvaház felépítésére az árvai tartalékalapból már miniszterileg engedélyezett 8000 forint felül még szükséges építési és berendezési költségekre 9000 forint a városi tőkealapból szakítandó ki.

E helyen tisztelettel megjegyzem, hogy a nemes intézmény czélba vett szándéka: 50 árva gyermeket 12 éves koráig nevelni, tanítani és a szükségesekkel, ruházattal, élelemmel ellátni.

A határozat meghozatalánál névszerinti szavazás vétetett alkalmazásba, melyen minden jelenlevő képviselő kivétel nélkül „igen”-nel szavazott.

A tárgysorozat 4. pontjánál a közgyűlés elutasította a marosváradjai Glück testvérek azon kérelmét, hogy a város területére, nevezetesen a „Johanna” gőzmalomba behozott szemes termények — a városi B. díjszabályzattól eltérőleg — a zsakonkénti 2 kr díj alól felmentessenek.

A vármegyei ház felépítésére megveszerte kivetett egy évi 1°/o-os pótdadónak a közpénztárból leendő befizetése egyhangulag elhatározottat.

A multkori közgyűlés tárgysorozatába előlegesen fel nem vett s e miatt a folyó évi május 26-diki közgyűlés napirendjéről levett millenniumi nyugdíj kedvezményre vonatkozó indítvány a képviselőtestület által elfogadtatott oly határozattal, hogy mindazon városi tisztviselőknek, kiknek 10 évnél kevesebb a szolgálati idejük, — a folyó 1896. év kettőnek, akiknek pedig 10-nél több — három évnél számítottassék be a nyugdíj kiegészítő éveibe.

Dr. Cserni Béla főgimnáziumi tanár a várbeli t. b. rendőrbiztosi állásról beadván lemondását — azt a képviselőtestület tudomásul vette, eddigi áldozatkész szolgálatáért jegyzőkönyvileg köszönetét fejezte ki — a megüresedett állásra pedig, elnök indítványára, közfelkiáltással Fogarassy János nyugalmazott tanár úr választott meg.

A várbeli német község 1895. évi számadása 869 forint 77 kr bevétellel, 769 forint 60 kr kiadással számvevőileg felülvizsgáltván, jóváhagyott s a számadó bizottságnak a felmentvény megadatott.

A marosportusi rendőrbiztos indokolt kérelmére a közgyűlés egyhangulag elfogadta a gazdasági bizottság azon indítványát, hogy a rendőrszolgák létszáma egy-egyvel szaporítottassék s így lehetővé tétessék, hogy Maros-Portuson állandóan egy rendőr legyen.

Ezzel a tárgysorozat kimerítettván, a közgyűlés az elnök megjelzése mellett feloszlott.

Vegyes hírek.

— **Mindazon tisztelt olvasóinkat, kik a következő évnegyedre még elő nem fizettek, tisztelettel kérjük előfizetésük mielőbbi megújítására, hogy lapunk szétküldése akadályt ne szenvedjen.**

— **Dr. Mihályi Viktor** balászfalvi érsek ő nagyméltósága — mint már jeleztük — e hó 23-án városunkban időzött. A délután folyamán folytatta látogatásait a hatóságok főnökeinél, majd közintézeteket tekintette meg. Délután 5 órakor a Bethlen-főtanodát tisztelettel látogatásával és részt vett az ifjúság záró-ünnepélyén; ez annál nevezetesebb a kiváló főtanoda történetében, mert alig hisszük, hogy a múltban más vallásfelekezet egyházfejedelme részt vett volna a tanoda ünnepélyén. Este a főispán ur ő méltóságánál vacsorált, többször is kifejezést adván azon örömeinek, hogy mennyit haladt városunk az utóbbi időkben. 24-én reggel a korai órákban hagyta el ő nagyméltósága városunkat, folytatva látogatásait Gyulafehérvárt Lőnhart kath. püspöknél és a város előkelőségeinél.

— **Eljegyzés.** Szabó Lajos, a magyarigeni járás derék szolgabírája, eljegyezte Kovács Janka k. a.-t, Kovács Pál volt gyulafehérvári polgármester kedves és szép leányát. Gratulálunk.

— **Érettségi vizsga.** A nagyenyedi Bethlen-főtanodában az érettségi vizsgálatok e hó 29—30-án tartatnak meg dr. Géresi Kálmán kormánybiztos elnöke alatt. A maturánsok száma 15.

— **Uj tűzoltóparancsnok.** A folyó hó 10-én tartott parancsnoksági ülésen Ulicsny Károly vinczellérképezdei segédtanár, őrpáncsnoki vizsgát tett tűzoltó, a nagyenyedi önkéntes tűzoltó egyesület helyettes szakasparancsnokává neveztetett ki.

— **Kisiparosaink látogatása az ezredévi kiállításon.** Az országos kiállítás igazgatósága még folyó évi január havában kibocsátott „Tájékoztató”-ban tudatta, hogy szegényebb sorsú kisiparosok, kiskereskedők és ipari segéd munkások részére, ha legalább 30 személyből álló csoportban utaznak fel a kiállítás és Budapest megtekintésére, a XIV. zóna távolságából az élelmezést, szállást, belépti jegyet is beleértve, 8 forint költséggel járó utazási kedvezményt nyújt. A két napi idő azonban a kiállítás és a város meglátogatására tapasztalás szerint nagyon is elégtelen lévén, a kiállítás igazgatósága újabban négy napra terjedő jegyfűzeteket is ad ki, melyek csak 1 forint 90 krral kerülnek többbe, t. i. 9 forint 90 krajczárba egy iparos és családtagjainak személyenként. Ez valóban olyan kedvezmény, hogy végtelen kár volna elszalasztani e kedvező alkalmat kisiparosainknak, mert amit szakmájuk körében a kiállításon tanulhatnak, sokszorosán megtérülhet gondos munkájukkal. A fölrandulás határnapja, a jegyfűzetekért járó összeg beküldése, az indulási állomás megjelölése mellett, legalább 15 nappal a felrandulás előtt az orsz. kiállítás igazgatóságának tudomására hozandó, hogy a jegyfűzetek elküldése s egyéb rendelkezni valók akadályba ne ütközzenek. Felhívjuk iparosainkat, kiskereskedőinket, az ipari segéd munkásokat, s különösen az ipartársulatokat, hogy ragadják meg a kedvező alkalmat s a magyar ipar kívánatos fejlődését tartva szem előtt, mielőbb igyekezzenek a kellő számú csoportokat megalakítani.

— **Felülfizetés.** Stern Henrik szeszgyáros a nagyenyedi önkéntes tűzoltó-egyesület által e hó 21-én tartott júniális javára utólag 5 forint felülfizetést tett. Ezen 5 forint szintén a „látartási alap” javára utaltatott be, mely beutalással az alap 107 forint 26 krt tesz ki.

— **Juniális.** A nagyenyedi országos fegyvertudományi egyesület e hó 28-án megtartja júniálisát a sétateréren. A nagyon is humánus célra rendezett mulatságot, ismételten ajánljuk nagy közönségünknek.

— **Huszár-örmester, mint gimnázista.** Szokatlan és ritka fajtájú jelölt állott vizsgálatot a Bethlen-kollégium főgimn. tanár-kara előtt e hó 26-án. Benkő Károly székelykocsárdi illetőségű, jelenleg a Kistoronyban állomásozó cs. és kir. Frigyes Leopold 2. huszár-ezred 6. eskadronában szolgáló huszár-örmester, biztosítandó magának az algimnáziumi kvalifikációt, magánvizsgálatot tett a IV. gimn. osztály tárgyaiból. A ritka fajtájú jelölt kellő készséget tanúsított az összes tantárgyakból s így jó sikerrel állotta ki vizsgálatát. Kilencz évi katonai szolgálat után szánta rá magát a rég elhagyott tárgyak felújítására, amely körülmény magában is elegendő dícséretre méltó.

— **Ismét fillokszera.** Vármegyénk Magyar-Boros-Boesárd község szőlőiben f. hó 23-án a fillokszera jelenléte Székelyhídy Viktor által konstatáltatott. Az erdélyi Hegyalján ez már a harmadik infekció. A kellő óvintézkedések elrendelésére a földművelésügyi miniszter ur ő nagyméltósága a vármegye alispánja, mint a fillokszera-bizottság elnöke által felkérte.

— **Lopás.** Goldberger Sámuel nagyenyedi kereskedő már régebbi idő óta észrevette, hogy üzletéből és házából több holminak nyoma veszett. Utána nézett a dolognak és Kovács Lajos v. rendőrbiztos segítségével sikerült kinyomoznia a tolvajokat, kik nem voltak mások, mint Goldberger peküzlete kiürítői, névszerint Panczán Tódor, Csungár Dani, Repek Vaszi fiatal suhanczok. Az erélyes nyomozás kiderítette azt is, hogy a lopott tárgyakat a jó madarak Lázár Imre és Ognár Pével koresmárosokhoz hordották, kik tőlük potom áron megvetették. A fiatal, de már is akasztófára megért suhanczokat, kihallgatásuk után, átadták a büntető bíróságnak.

— **Sertésorbáncz és lépfene.** Vizakna r. t. városban a sertések között a sertésorbáncz lépett föl járványszerűleg, Obrázsa, Szászpatak és Csufud községekben pedig a s. arvasmarha-állományban lépfenében hullott el pár darab marha.

— **Villámcsapás.** Felső-Váradján özy. Szász Györgyéné Rachillát a villám kapálás közben a mezőn agyon sújtotta úgy, hogy rögtön meghalt, ugyanaz nap pedig Pokloson sújtott agyon a villám egy ökröt szántásközben.

— **A kiállítás milliomodik látogatója** f. hó 24-én lépett be a kiállítás területére. Ács Ferenczné Gáspár Róza, egy nyáradszeredai asztalos felesége volt a szerencsés, kit az igazgatóság emlékül egy női arany órával, lánczszal, egy kiállítási éremmel és egy belépő jeggyel az „Arany pavilonba” lépett meg. Reméljük, hogy a második milliód is pár hónap alatt eléri a látogatók száma.

— **Alvincz—nagyszeben—vöröstoronyi vasut.** A hivatalos lap június hó 25-iki száma közölte a kereskedelmi miniszter rendeletét az alvincz—nagyszeben—vöröstoronyi vasut építési és üzlet-berendezési feltételeinek megállapítása tárgyában.

— **A m. kir. államvasutak igazgatósága** már üzemen kívül helyezte 1 drb. uszály- és 5 drb. kikötő állóhajót értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet. A Buziáson levő 212. számú nyitott vas uszályhajó önsúlya 60 tonna, a Sárengrad, Illok, Pancsova, Kubin és B. Rácsán állomásozó IX—XIII. sz. öt kikötő hajó önsúlya egyenként 50 tonna s ennek circa 3/4 része a vas anyagra esik. A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 50 kros m. kir. bélyeggel ellátott ajánlataikat a m. kir. államvasutak igazgatóságának műhelyi szakosztályához a következő czímmezéssel: „Ajánlat uszály- és állóhajók megvételére 43456—96. számhoz”, folyó évi június hó 30-ának déli 12 órájáig benyújtani szíveskedjenek. Az ajánlatok tetszés szerint egy vagy több hajóra szólhatnak. A m. kir. államvasutak fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson. Bánatpénzül az ajánlott ár. 10%-a fizetendő be a m. kir. államvasutak főpénztárába.

— **Árlejtés.** A kolozsvári VI. honvédkerületi parancsnokság f. évi 3760. h. o. szám alatt kelt rendeletével kiadott „Hirdetményben” közli, hogy a kerületbeli közös állomásokon és pedig: Nagy-Szebenben f. évi július hó 10-én, Brassóban július hó 8-án, Gyulafehérvárt július hó 13-án és Kolozsvárt július hó 15-én fog az 1896—97. évre szükséges termény- és anyagjándósági biztosítás iránti tárgyalás megtartatni. A szállítás iránt érdeklődők a kibocsátott részletes hirdetményt, valamint a szállítási feltételek füzetét a 21. honvéd gy. ezred 2. zászlóalj kezelőtiszt irodájában bármikor megtekinthetik.

— **Árlejtés.** A m. kir. kolozsvári VI. honvédkerületi parancsnokság f. évi 4916. h. o. szám alatt az idej fegyvergyakorlatok teljesítésében összpontosítandó kerületi honvéd törzsek és csapatok részére szükséges termény- és anyagjándósági czikkeek szállítása iránti tárgyalásra vonatkozó hirdetményt bocsátja ki, mely szerint Szászrégenben f. évi július hó 2-án, Seps-Szent-Györgyön július hó 4-én, Maros-Ludason augusztus hó 2-án, Köhalmön augusztus hó 6-án, Bonyhán augusztus hó 4-én és Erzsébetvárosön augusztus hó 8-án fog a város, illetve községházán a biztosítás tárgyalás megtartatni. A szállítás iránt érdeklődők a kibocsátott részletes hirdetményt, valamint a szállítás iránti feltételek füzetét a helybeli zászlóalj kezelőtiszt irodájában megtekinthetik, ahol ajánlati mintát is nyerhetnek.

— **Villamos posta.** Amerikában, a föl-találók hazájában, kieszelték a módját annak, hogyan lehetne a villamosságot levél- és csomagszállításra fölhasználni. Ez azon vonzerő segítségével történhetik, melyet egymás mellett fölállított, körbe hajlított fémzalagok üres, mindkét végükön hegybefutó hengerekre gyakorolnak. Az üres henger kepezi a kocsit, mely a postacsomagokat és leveleket magával viszi. A vonzerőt gyakorló fémzalagokat alul és fölül sínek körik össze, ezen járnak a kocsik kerekei. Az alsó sín a dinamógép egyik sarkával áll összeköttetésben, a másik sark pedig egy a sinnel párhuzamosan futó vezetékodronnyal. A kocsik belépésekor elzárja a két vagány közt az áramot, miáltal a fémzalag a henger alakú kocsit magához vonzza és amikor ez félig átment rajta, az áram megszűnik és átmegey a következő fémzalagra és annak a vonzereje kezd működni. Így fog szaladni a kocsik nagy gyorsasággal egyik fémzalagtól a másikhoz és ez a szállítási mód, ha beválik, alkalmasnak látszik arra, hogy a nagyvárosokban eddig divó pneumatikus postával sikeres versenyre keljen.

— **Kerékpáros keresztelő.** Érdekes keresztelő ment végbe e hó 24-én San-Sal-

m. kir. statistikai hivatal következő számai hazánk külforgalmáról legjobban bizonyítják.

	behozott	kivetett
Az 1895. évben		
papíros-zacsók	79.480 frt	7.506 frt.
levelborítékok stb.	73.500 "	13.130 "
dobozok	140.980 "	7.420 "
szivarszopókák papírosból	23.200 "	6.750 "
durva csomagoló-papíros	1.417.995 "	114.656 "
finom csomagoló-papíros	147.792 "	10.500 "
durva papíroslemezek	369.960 "	54.468 "
	2.252.907 frt	214.430 frt.

Áttérve az éledeiparra, a cukrosságokat cukorgyáraink közelében, kolbászt, kiskolbászt és sonkát pedig számos sertéshizlálóinkkal kapcsolatban fennálló vagy felállítandó vágóhidak mellett lehetne az eddiginél nagyobb mennyiségben készíteni. A behozatal értéke ezekből az 1895-ik évben tett cukrosságoknál 852.450 frt. cukor- és tézstasüteményeknél 353.520 " kolbász, hurka és disznósajtnál 72.710 " kiskolbász (alias virslí) 145.439 " sonkánál 657.810 "

Behozatalunk értéke ezeknél sokkal nagyobb volt a következő ruházati cikkekben, melyeket ugy székfővárosunkban, mint egyéb vidéki városokban nem nehéz volna nagyobb erővel és kiterjedésben készíteni. Az 1895-ik esztendőben behozott:

nyakkendő	1.499.400 frt értékben
derékfűző	405.450 " "
paplan	126.981 " "
férfi-ing	4.521.150 " "
gallér és kézelő	172.620 " "
mesterséges virág	475.850 " "
női fehérmű	1.854.000 " "
bél- és selyemhur	255.300 " "
misemondó ruha	218.400 " "

Igy vagyunk a prémő:ökkel, melyeket inkább kikészített, mint nyers állapotban kellene kivinni; kátánggyökérrel, melyet felapított állapotban vagy örölve kellene kiszállítani stb. Ha már a rongyokat kiviszszük, vigyük ki osztályozva, porolás és mosás után, az ágytollakat pedig tisztítva, ne pedig úgy, mint eddig legnagyobb részben történi, tisztítatlan állapotban stb.

Azonban kitől vagy kiktől várhatjuk leginkább, hogy a fent jelzett iparokat létesítsék, a meglexöket kiterjeszszék és azokat felkarolják? A felelet erre nem nehéz. Ne gondoljunk ennél nagyobb számú és sok esetben a maga szakmájáért lelkesülő kisiparosra, mivel ennek többnyire tőkéje nincs és olcsó hitelt sem igen élvez. Gondoljunk kell és várjuk is ezt kereskedőinktől és az egész kereskedői osztálytól. Kereskedő tőke nélkül alig képzelhető; ahelyett tehát, hogy tőkéjét kereskedelmi vállalatba fekteti, fektesse iparvállalatba s igyekezzék annál kereskedelmi ismereteit értékesíteni. Ha nem ért az általa létesítendő iparhoz, szerezzen magának ahhoz értő szakembert; ha ilyen belföldön nem talál, hozza be külföldről. Ez utóbbi nem szokatlan mód nálunk és nem is oly nehéz. Átültettünk mi már így nem egy ipart külföldről, így p. o. gőzmalomiparunkat, mely most büszkeségünket képezi.

Iparvállalatok létesítésénél másodsorban azon pénztintézetek jönnek tekintetbe, melyek alapszabályaik szerint is erre hivatva vannak. Ezek közreműködése főképp oly ipari vállalatoknál van megokolva, hol az egyesek tőkéje nem elegendő. Legczélszerűbb ugyan, ha iparvállalat magánkézből

van, mivel ennek a kezelése olcsóbb, igyekezete nagyobb és a cselekvés és körültekintés gyorsabb. Nálunk a részvény-vállalat formája ugyan kegyelt s általában el van terjedve, de ez főképp azért van, mivel a magántőke csekély. Amit külföldön egy-két gazdag tőkepenzes alakít, akit a szűkebb körökön kívül alig ismer valaki, az nálunk még kisebb alapításoknál is a részvénytársasági forma mellett történi. Innen van aztán, hogy sokan haladásunkat az ipar terén tulbecsülik. A magán-bankházak is lendíthetnének iparuunkon valamit, ha az ipar egy vagy két szakmáját kiválasztva, szolgálnák. Nyugat-Európa iparosállamaiban a bankár az iparosok mellé telepszik le s ezeknek nem csak olcsó hitelt ad, hanem áruik eladását is közvetíti, sőt megrendeléseket is szerez nekik.

Kevés olyan iparág van ugyan hazánkban, melynek terjedését és tökéletesbítését ne óhajtanók, mégis először a könnyen létesíthető iparok nagyobb felkarolását kell kívánunk, mivel ezek kevesebb kockázattal járnak és hamarabb is honosíthatók meg.

Telkes Simon.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1896. június 25.

Buza legjobb	100 kilogramm	7-50
" közepszerű	" "	7-
Kétszeres legjobb	" "	7-
" közepszerű	" "	6-50
Rozs legjobb	" "	5-50
" közepszerű	" "	5-
Zab legjobb	100 kilogramm	5-50
" közepszerű	" "	5-50
Kukoriceza (tegeri)	" "	5-
Burgonya	" "	2-
Széna legjobb	egy szekér	5-50-5-50
Szalma legjobb	" "	2-
Bikkfa 1 köbm keresztalak nélkül, 1 m hosszú		3-50
Cserfa 1	" "	3-20
Tölgyfa 1	" "	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	1-70
Marhahús	1 kilogramm	—36
Serfésűs	" "	—44
Szalonna	" "	64-76
Disznózsir	" "	—90
Vöröshagyma	" "	—10
Fokhagyma	" "	—10

Szerkesztőség :

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cerner és Lingner.

Cerner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

923—896. tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság által a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Iszspasz Vasília elleni végrehajtási ügyében végrehaj-

tató kérelmére a végrehajtási árverés 190 frt tőke, ennek 1894. évi június hó 20. napjától járó 8% kamatai, 19 frt 25 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 7 frt 65 k. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Iszspasz Vasziliának a nagyenyedi 203 sz. tkvben A+ 2. rend 416 2 br. sz ingatlanára 600 frt megállapított kikialtási árban elrendeltetik.

Az árverés 1896. évi július 15-ik napján délelőtt 9 órakor ezen bíróság telegkönyvi irodájában fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától 6% kamattal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóságnál és Nagyenyed város tanácsházánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság.

Nagy Enyed, 1896. márcz. 20-án.

Csernátóni Vajda Péter,
járásbíró.

748 1—1

Üzlet-eladás!

Gyulafehérvárt a feter **legélénkebb** helyén egy jó forgalmu, 40 év óta fennálló

fűszer-, vas- és nürnbergi-áru
üzlet

haláleset miatt **jutányos** feltételek mellett szabad kézből **azonnal eladó.** Eladásra kerül továbbá egy föteri és egy fövisutcai ház.

Bővebb felvilágosításokat szóval vagy levélileg ad dr **Mayer Ödön** ügyvéd Gyulafehérvárt. 745 1—3

⇒ KOMMER ⇒

Metropole szálloda

Budapest, Kerepesi út 58. sz. a.

a villamos vasút és a lóvasút, valamint a központi pályaudvar és két színház közvetlen közelében. **ujjonnan berendezett, a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő szálloda, 120 vendégszobával, felhúzó-gép, villany-világítás és gőzfűtéssel az összes helyiségekben.**

Szoba-árak: 2 frittól feljebb, beleértve fűés, világítás és kiszolgálás, miért is külön felszámítások nem eszközöltemek.

749 1—4

40000 korona
alaptőke.

A marosújvári

40000 korona
alaptőke.

Takarékpénztár Részvénytársaság

Marosújvárt, Király-utca 21. szám (Szentpétery-ház)

alatti üzlethelyiségében **kedden és pénteken d. e. 11—1 óráig** elfogad betéteket betéti könyvecskék ellenében 5 $\frac{1}{2}$ %-al; a 10% tőkekamat adót az intézet fizeti

Kölcsönöket ad: **jelzálogra, kezességre, váltókra, értékpapírokra** mérsékelt kamattal mellett.

Maros-Ujvárt, 1896. június hó.

750 1—10

40000 korona
alaptőke.

Az igazgatóság.

40000 korona
alaptőke.

212—1896. szám

Árverési hirdetés.

Atulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-oz. 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1895. évi 10762. és 10761. számú végzése következtében Szantó Sándor nagyszabeni ügyvéd által képviselt balázsfalvi takarékpénztár javára elekesi Horsia Leon ó. társai ellen 244 frt 30 kr s jár. erejéig 1896. évi április hó 12-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 866 frt 80 kr-ra becsült, Csungan Aronnal 2 bival, 2 tinó, 1 használt sz. kőr, 1 boglya széna, csős tengeri és tengeri-liszt; Horsia Emánuelnél 2 ökör, 4 tulok, 2 kazal széna, csős tengeri, tengeri-liszt, 1 használt ökörszekér, 20 drb jub, 12 darab barany és 32 litervéka zabból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíró 1126—1896. sz. végzése folytán 244 frt 30 kr tőkekövetelés, 145 frt 30 kr-nak 1894. november 23-tól 99 frt után 1894. évi október hó 8-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 69 frt 21 kr-ban bíróság mar megállapított költségek erejéig Elekes községben végrehajtást szenvedettek lakásán leendő eszközésére 1896. évi július hó 8-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívának meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-oz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ujvárt. 1896. évi június hó 16. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

747. 1—1

FONTOS

minden háztartásban az

„ACETINE“**10-szeres boreczet-kivonat!**

Ezen boreczet-kivonat minden fűszerkereskedésben kapható s kilencszerezes tiszta vízzel való hígítás után 10 deka boreczet-kivonat 1 liter kítőnő, jóízű boreczetet ad.

Csekély 12 krajczárért érdemesnek mutatkozik, hogy minden háziasszony kísérletet tegyen e kivonattal.

746 1—5

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kénsav- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **szuper-foszfátot, répa-, szőlő- és árpatrágyát, Thomas-salaklisztet, chili-salétromot, kénsavas ammoniákat és minden egyéb műtrágyát** szavatolt tartalommal.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál

a gyárvezetőség Brassón, valamint

a központi iroda

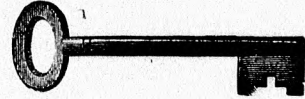
BUDAPEST, IV., Bécsi-utca 5. szám.

720 7 --10

Schicht-téle szín-szappan

Törvényszékieleg belajstromozott

védjegy:

Igen jól van szárítva,**kitűnően tisztító,****igen takarékos a használatban,**

kezeség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérnemű és kéznek, egyáltalában a legjobb, ami a szín-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.**Kapható Nagy-Enyeden: Ifj. Lázár Károlynál.**

701 15 --20

„Zacherlin“

hatása
bámulatos!
Ugy öl mint
egyetlen
más

szer sem, mindennemű rovarokat — poloskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg. 2. a „Zacherl“ név.

672. 8—10

Kapható a következő czégeknel:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.
" Cirner J. József.
" Winkler János.

Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.
" Fröhlich Gyula.
" Jakabfy Albert.
" Nagy József.

Gy.-Fehérvárt: Szentgyörgy Mór.
Abrudbányán: Holnay Árpád.
" Molnár Árpád.

Balázsfalván: Schieszl Károly.
Maros-Ujvárt: Simon Pál.
" Virág Tamás.